

Голас Радзімы

12 красавіка 1979 г.
№ 15 (1585)

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЯЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Год выдання 24-ы
Цана 4 кап.

**ВДНГ — ЛЮСТРА ЗМЕН, ШТО
АДБЫВАЮЦА У НАШЫМ
ЖЫЦЦІ**

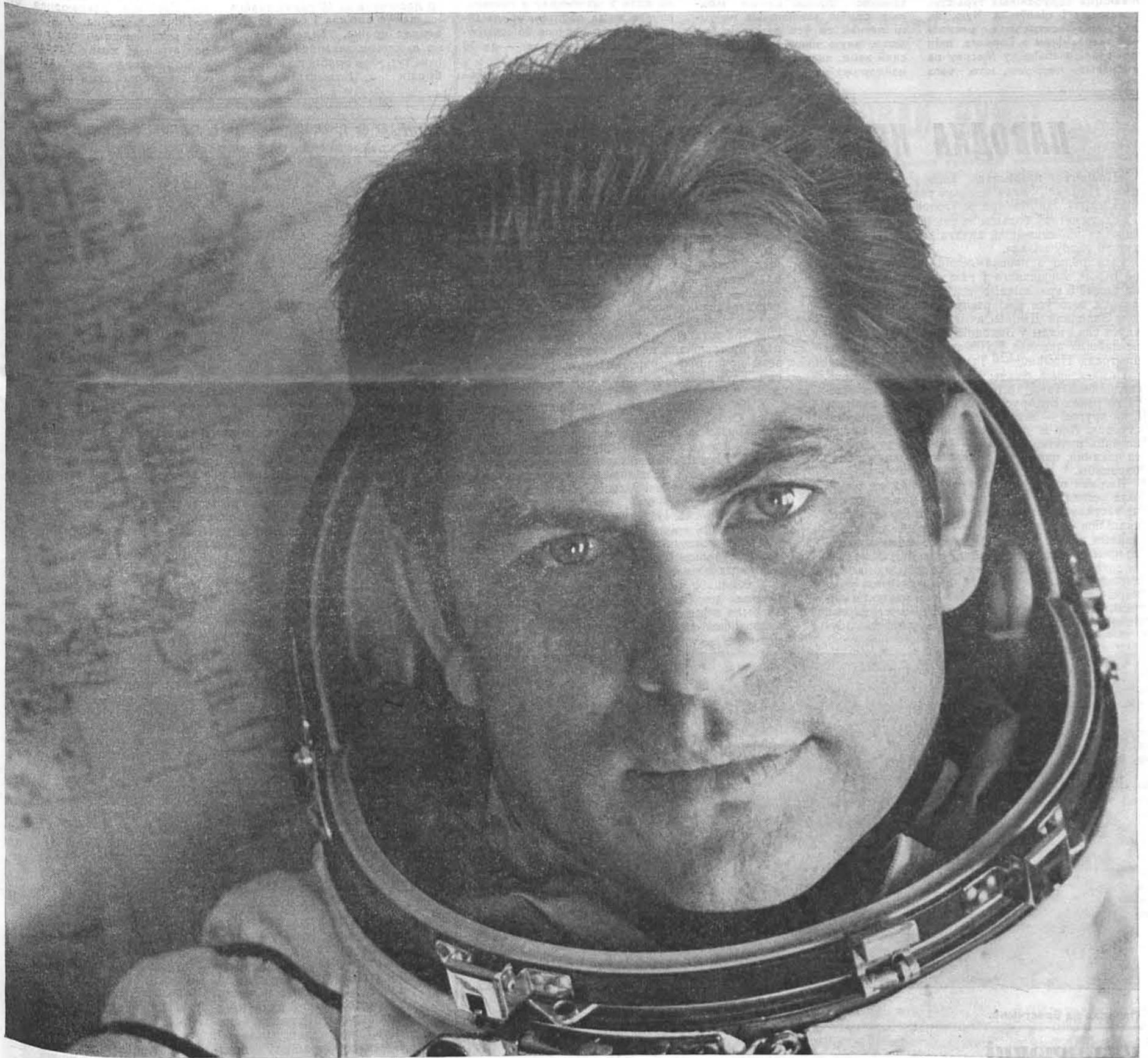
«Беларусь на кожным кроку»
стар. 2—3

**ВЫСТАўКА, СТВОРАНАЯ
ПА ІНІЦЫЯТЫВЕ У. І. ЛЕНІНА**

«Кужаль, пастронкі ды лейцы...»
стар. 5

**АБАЯЛЬНАСЦЬ І ВЫСАКАРОДСТВА
АКТРЫСЫ КРАНАЮЦЬ
НАВАТ У ПАўСЯДЗЁННАСЦІ**

«Нібы сонца прамень»
стар. 6—7

12 красавіка Краіна Саветаў адзначае Дзень касманаўтыкі. Свята ўвечывае дату палёту ў 1961 годзе першага ў свеце касманаўта — грамадзяніна Савецкага Саюза Юрыя Гагарына і падводзіць вынікі чарговых даследаванняў на арбіце. Два беларусы — Пётр Клімук і Уладзімір Кавалёнак — зрабілі значны ўклад у вывучэнне касмічнай прасторы. Дастаткова нагадаць, што П. Клімук здзейсніў тры палёты, а У. Кавалёнак разам з бортінжынерам А. Іванчыкавым устанавіў рэкорд працягласці жыцця на арбітальнай станцыі — 140 сутак. Пра аднаго з герояў космасу — Уладзіміра КАВАЛЁНКА, якога вы бачыце на здымку, гаворка выдзецца сёння на 5-й стар. [«Пісьмо со штампам «Байконур»].

БЕЛАРУСЬ НА КОЖНЫМ КРОКУ

Быў пахмурны веснавы ранак. Над Масквой нізка вісела шэрыя мокрыя аблокі, і здавалася, што серабрыстая імклівая страла манумента ў гонар дасягненняў савецкага народа ў асваенні космасу ўпіралася ў неба. Перш чым мінуць велічную арку галоўнага ўваходу ВДНГ, захацелася збочыць, падняцца па прыступках да падножжа манумента, пакласці чырвоную гваздыку да помніка Цыялкоўскаму, прайсці па Алеі герояў космасу. Узведзены побач з ВДНГ, манумент быццам стаў яе сённяшнім сімвалам, таксама як назаўсёды ў нашым уяўленні выстаўка звязана з мухінскай скульптурнай групай «Рабочы і калгасніца». Ён стаў сімвалам таго, як высока ўзляцелі мы, здабыўшы сабе славу адной з самых перадавых краін у свеце.

Ці не таму заўсёды асабліва мнагалюдна і ў павільёне «Космас»? Тут падоўгу затрымліваюцца замежныя турысты, паважныя і цікавыя. Чую, як дзяўчына-экскурсавод расказвае школьнікам з Горкага, якія прыехалі, мабыць, у Маскву на веснавыя канікулы, што вага

станцыі «Салют-6» каля 20 тон, а пачыналася касмічная эра са штучнага спадарожніка, які важыў крыху больш за 80 кілаграмаў. І было гэта нядаўна, у 1957 годзе.

Калісьці гордасцю выстаўкі быў першы савецкі трактар. Сёння яе галоўным экспанатам можна назваць касмічны карабель. Дэманструюцца тут і макеты састыкаваных «Саюза» і «Апалона», шматлікія савецкія спадарожнікі Зямлі, міжпланетныя станцыі.

Сярод герояў, якія пабывалі ў космасе і партрэты якіх упрыгожваюць павільён, два беларусы — Пётр Клімук і Уладзімір Кавалёнак.

Расказваюць, што пасля 140-дзённай работы на борце арбітальнай станцыі «Салют-6», адказваючы па-руску на пытанні савецкіх і замежных журналістаў, Уладзімір Кавалёнак сказаў беларускае слова «натхненне». Відаць, самыя моцныя, самыя хвалюючыя пачуцці лягчы за ўсё выказаць на мове, якую пачуў у бацькоўскай хаце, якая да скону будзе найдаражэйшай...

З Беларуссю на выстаўцы сустракаешся, бадай, на кожным кроку. У Цэнтральным павільёне, дзе дэманструюцца гістарычныя дакументы з фондаў Цэнтральнага музея У. І. Леніна і Цэнтральнага музея Рэвалюцыі СССР, дзе паказваюцца дасягненні нашага народа ў галіне навукі, эканомікі і культуры, дзе можна знайсці звесткі аб кожнай з пятнаццаці саюзных рэспублік, Беларуская ССР называецца рэспублікай высокаразвітай шматгаліновай індустрыі і сельскай гаспадаркі, прамысловая вытворчасць якой за гады Савецкай улады вырасла ў 192 разы. Беларусь экспануе на ўсесаюзнай выстаўцы трактары, камбайны, аўтамабілі, вылічальныя машыны, агрэгатныя станкі з праграмным кіраваннем, радыёапаратуру, нафтапрадукты, тканіны, абутак. Экспанаты выстаўкі — лён-даўгунец «аршанскі-2», які дае ўраджай валакна каля 9 цэнтнераў з гектара, азімае жыта «белта», ураджайнасць якога дасягае 55 цэнтнераў, ячмень «эльгіна» — да 70 цэнтнераў.

У павільёне «Савецкая куль-

тура» адзначаецца кінафільм беларускага рэжысёра В. Рубінчыка «Вянок санетаў». У ліку лепшых тэатральных паставак называецца «Трохграфавая опера» Б. Брэхта ў пастаўцы Рускага драматычнага тэатра імя Горкага ў Мінску, балет А. Пятрова «Стварэнне свету», пастаўлены на сцэне Беларускага опернага тэатра балетмайстрам В. Елізар'евым. З прыемнасцю заўважаю партрэт маладога акцёра Віцебскага тэатра імя Я. Коласа С. Шульгі, які сыграў на яго сцэне Сымона-музыку ў аднайменным спектаклі. У кіеўку ў ўваходу ў павільён прадавалі плацінкі. Пры мне дзяўчына забрала апошні дыск з музычнай праграмай нашага праслаўленага ансамбля «Песняры».

А наогул на выстаўцы, якая займае 250 гектараў, 100 тысяч экспанатаў якой размясціліся ў 78 павільёнах і ў адкрытай экспазіцыі, прадстаўлена ўсё, чаго дасягнула за 60 гадоў свайго існавання вялікая і багатая Савецкая краіна. Бадай, лепш і не выкажаш захапленне ўбачаным тут, чым зрабіў гэта М. Дубровін з Казахстана, запіс

якога я знайшла, гартуючы Кнігу водгукў:

«Я адкрыў для сябе сваю Айчыну. І з радасцю надзяўчайнай. Грандыёзныя здзяйсненні любімай Радзімы паўстаюць на выстаўцы ў поўным аб'ёме. Быццам падняўся на высачэзную заснежаную вяршыню і акінуў позіракам далечыні неагляднай і справы вялікія. Самыя высокія словы хочацца гаварыць іменна тут. Адчуваеш гордасць і радасць шчасце ад таго, што належыш да вялікай савецкай сям'і народаў. З'яўляешся часцінкай мільяналіта, імя якому Савецкі Саюз».

Выстаўка дасягненняў народнай гаспадаркі СССР — люстэра змен, што пастаянна адбываюцца ў нашым жыцці. Яна стваралася як першая пастаянная дзеючая сельскагаспадарчая і саматужна-прамысловая. Праз сем гадоў, калі пачынаўся перыяд індустрыялізацыі краіны, з'явілася ўсесаюзная будаўнічая выстаўка. У 1939 годзе растуць комплекс павільёнаў атрымаў назву ўсесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўкі на тэрыторыі якой паэзія з'

ПАВОДКА НЕ ЗАСТАЛА ЗНЯНАЦКУ

«Працягвае прыбываць вада ў ніжнім цячэнні Прыпяці, якая месцамі разлілася на 15 кіламетраў. Ля Мазыра яе ўзровень на 4 метры 12 сантыметраў большы за звычайны і набліжаецца да найвышэйшай адзнакі, зарэгістраванай тут 96 гадоў назад».

Гэта радкі з паведамлення Гідраметэацэнтара БССР, змешчанага ў газетах, перададзенага па радыё 5 красавіка. У той жа дзень паведамлялася, што ўсе рэкі рэспублікі, за выключэннем Заходняй Дзвіны, ачысціліся ад лёду. Пачаўся спад вады ў Заходнім Бугу. На змяншэнне пайшла паводка ў Нёмане, а таксама па прытоках Прыпяці — Тур'і, Стаходзе, Гарыні.

Прыведзеныя факты з'яўляюцца, па-першае, сведчаннем таго, што веснавая паводка сёлета на рэках Беларусі была незвычайна вялікая, і, па-другое, — што стыхія пачала нарэшце адступаць. Але ж да таго моманту, які можна назваць пачаткам фіналу, былі дні трывожнага чакання, павышанай пільнасці, напружанай барацьбы.

Вялікая вада ў поймы рэк і рэчак не прыйшла неспадзеўкі і ні адну вёску, ні адну сям'ю не застала знянацку. Снегу сёлета ў рэспубліцы скапіліся вялізныя запасы — паўтары-дзве звычайныя нормы, і ўсім было зразумела, што гэта прывядзе да незвычайнай паводкі. Узровень яе загадзя вызначылі, і яшчэ да таго, як пабеглі першыя веснавыя ручайкі, прадугледзелі ўсе меры барацьбы са стыхіяй і яе магчымымі вынікам. Страты, вядома, ёсць. Размыты дарогі, знішчаны пасевы азімых, былі затоплены бу-

дынкі — галоўным чынам у палескіх раёнах. А чалавечы ахвяр няма. І не выпадкова! Мясцовыя органы ўлады не пакінулі без увагі ніводнага чалавека — хто б ён ні быў, дзе б ні жыў. Тысячы сем'яў былі своєчасова пераселены з небяспечных раёнаў у добраўпарадкаваныя кватэры рэзервнага фонду. У адрэзання вадой вёскі — а такіх на Палессі аказалася сотні — загадзя быў завезены двухмесячны запас харчавання, корм для жывёлы. Ні на мінуту не спынялі работу спецыяльна створаныя камісіі і штабы, працавала сувязь, насельніцтва атрымлівала медыцынскую дапамогу. Газеты друкавалі рэпартажы, фотаздымкі з раёнаў затоплення, расказвалі аб мужнасці людзей.

У Давыд-Гарадку пасажыры, што прыязджалі са Століна рэйсавым аўтобусам, дадому не разыходзіліся, а... расплываліся. На скрыжаваннях гарадскіх вуліц дарогу адзін аднаму ўступалі вадзіцелі не аўтамашыны, а лодак-маторак, амфібіі. У складаных умовах аказаліся, напрыклад, вёскі Неплі Брэсцкага, Велямічы Столінскага раёнаў, некаторыя прыгарады Брэста і Пінска. На дапамогу мясцовым жыхарам прыйшлі воіны Беларускай ваеннай акругі. На транспартных і гаспадарчых работах выкарыстоўваліся верталёты, катэры, тысячы маторных лодак.

У барацьбе з такой моцнай паводкай, якая ў гэтых мясцінах здараецца раз у сто гадоў, не было абыякавых, і таму людзі аказаліся мацнейшымі за стыхію.

Паводка на Брэстчыне.

назначэнні

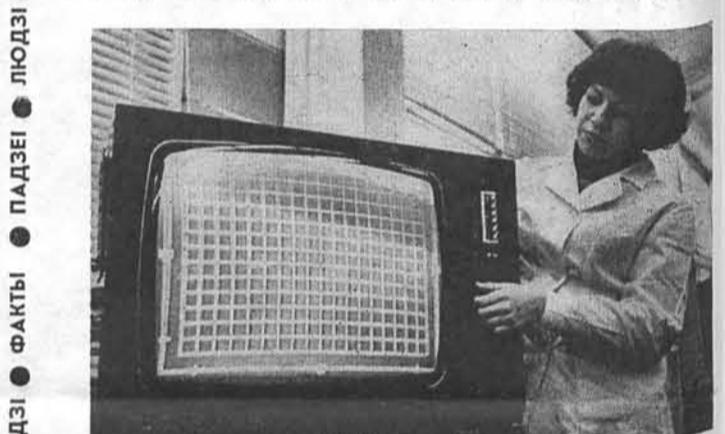
Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР прызнаў неабходным увесці дадаткова пасаду пер-

шага намесніка Старшыні Савета Міністраў Беларускай ССР і назначыў на гэтую пасаду

Віктара ГВОЗДЗЕВА, вызваліўшы яго ад абавязкаў намесніка Старшыні Савета Міністраў БССР.

шым сакратаром Гомельскага абкома КПБ. У 1978 годзе назначаны намеснікам Старшыні Савета Міністраў БССР і старшынёй Дзяржплана БССР. Дэпутат Вярхоўнага Савета СССР.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

Першая партыя каляровых тэлевізараў «Гарызонт-728» выпушчана ў мінскім вытворчым аб'яднанні «Гарызонт». Інтэгральныя блокі каляровасці, электронныя сістэмы выбару і пераключэння праграм забяспечваюць высокую надзейнасць работы новых апаратаў. Ужо сёлета прадпрыемства ўдвая павялічыць вытворчасць тэлевізараў з каляровым адлюстраваннем. НА ЗДЫМКУ: рэгуліроўшыцыя радыёапаратуры Р. АСАЕВІЧ ля тэлевізара «Гарызонт-728».

ВЫНАХОДСТВА КАЛГАСНАГА ІНЖЫНЕРА

Дзяржкамтэт СССР па справах вынаходстваў і адкрыццяў выдаў аўтарскае пасведчанне на вынаходства інжынеру калгаса імя ХХІІ з'езда КПСС Бабруйскага раёна А. Талкачова. Распрацаваны ім аўтаматычны пагрузчык арганічных угнаенняў прыстаўка на канструкцыі і можа быць выраблены ва ўмовах любой гаспадаркі. Толькі за два гады эксплуатацыі першага пагрузчыка ў калгасе эканомілі 22 тысячы рублёў.

БРЭСЦКАЯ МІНЕРАЛЬНАЯ

У нетрах зямлі пад гарадамі выяўлена лекавая мінеральная вада. Спецыялісты ўстанавілі, што брэсцкая мінеральная дапаможа медыкам у лячэнні захворванняў страўніка-ва-кішэчнага тракту, пячонкі, жоўцевых шляхоў. Брыгада буравікоў пачала праходку свідравіны. Першым атрымае мінеральную ваду прафілакторый Брэсцкага аддзялення Беларускай чыгункі.

ШКЛЯНОЕ УПРЫГОЖАННЕ БУДЫНКАУ

Адзелка жылых і прамысловых будынкаў — га-

лоўная «спецыяльнасць» арміраванага шкла, выпуск якога пачаты на шклазаводзе «Нёман», што на Гродзеншчыне. Для яго вытворчасці тут устаноўлена аўтаматычная лінія. Гадавая магутнасць яе — 750 тысяч квадратных метраў прадукцыі. Першыя партыі шкла адпраўлены будаўнічым арганізацыям Беларусі, Украіны, Літвы і Латвіі.

У бліжэйшы час завод пачне вырабляць таксама каляровае ўзорыстае шкло, будзе пущана яшчэ адна тэхналагічная лінія па вытворчасці шклаблокаў.

ДЗЕЛЯ МІРУ НА ЗЯМЛІ

Тысячы рабочых і служачых горада Ліды аднадушна падтрымліваюць Савецкі фонд міру грашовымі сродкамі. Апаратчыца лакафарбавага завода Г. Махлярчук пералічыла ў Фонд свой месячны заробак, работніца А. Шапапа і В. Анішчанка — усе прэміі за 1978 год. Многія рабочыя перадалі ў Фонд міру прэміі, налічаныя ім за люты гэтага года.

Рабочыя шклазавода «Нёман» (пасёлак Бярозаўка) аднадушна вырашылі ўнесці ў Фонд міру аднадзённы заробатак.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

вілася і прамысловая экспазіцыя. Нарэшце, у 1958 годзе на радзіла ся цяперашняя ВДНГ.

Выстаўка шматфункцыянальная. Наведайшы яе, перш за ўсё можна пазнаёміцца з найвышэйшымі дасягненнямі ва ўсіх галінах нашага жыцця. Але гэта не галоўная яе задача. Даўно ўжо ВДНГ стала ўсесаюзным навукова-метадычным цэнтрам, гіганцкай школай, дзе рабочыя, сельскія працаўнікі, спецыялісты рознага профілю могуць пазнаёміцца з навінкамі ў блізкай ім сферы дзейнасці. Тут праводзіцца прыкладна да трохсот розных выставак у год па актуальных праблемах развіцця нашай гаспадаркі. Арганізуюцца і сустрачкі з вучонымі, каманаўтамі, спецыялістамі, наладжваюцца паездкі на прадпрыемствы, што занесены на Усесаюзную дошку гонару.

Выстаўка — гэта гімн рабочым рукам, гімн самой працы чалавека, творчай і натхнёнай. Вельмі пачэсна для кожнага калектыву быць занесеным на Усесаюзную дошку гонару. Разам з іншымі экскурсантамі я прайшла наўсцяж доўгай сцежкі, на якой залатымі літарамі пазначаны назвы аб'яднанняў, заводаў, камбінатаў, калгасаў, што дабіліся найбольшых поспехаў у працы. Вельмі многа нашых, беларускіх: Бабруйскі шынны камбінат, калгасы «Зара» Іванаўскага і «Семежа-

ва» Капыльскага раёнаў, Беларускае аб'яднанне па вытворчасці вялікагрузных аўтамабіляў, Беларуская чыгунка і Віцебскі станкабудуўнічы завод «Камінтэрн», Мінскі камвольны камбінат і Гомельскі завод сельскагаспадарчага машынабудавання.

Я запісала ў свой бланкет некалькі прозвішчаў беларускіх працаўнікоў, чые партрэты ўбачыла на стэндах ВДНГ. Уся краіна ведае цяпер імёны аператара Л. Кусцінскай з прамысловага комплексу «Мір» Брэсцкай вобласці, якая гадуе цялят, дырэктара саўгаса «Бярозкі» Гомельскай вобласці У. Карацеева і даяркі з той жа гаспадаркі М. Маслюковай. Такая пашана ім за самаадданую сумленную працу. Гэта адзін з прынцыпаў, абвешчаных нашай сацыялістычнай дзяржавай.

На тэрыторыі выстаўкі, асабліва летам, можна добра адпачыць. З першых цёплых дзён і да глыбокай восені гарадок падобны на гіганцкі кветнік, тут расце 25 тысяч дрэў і 200 тысяч кустоў. Ёсць парк з сажалкамі, невялікі запарк, эстрадны і зялёны тэатры, цырк, кругавая кінапанарама, атрацыёны, мноства кафэ, рэстаранаў, закусачных. Усё гэта патрэбна, бо штодзень на ВДНГ бывае прыкладна 30 тысяч наведвальнікаў.

Дзіяна ЧАРКАСАВА.

Плённыя кантакты ўстанавіліся паміж вучонымі кафедры аховы навакольнага асяроддзя Беларускага політэхнічнага інстытута і кафедры прамысловай цеплаэнергетыкі політэхнічнага інстытута Беларускай сталіцы. Для каардынацыі далейшай работы ў галіне аховы навакольнага асяроддзя з польскага горада ў Мінск прыбылі прафесар Тадэвуш Вяржбіцкі і доктар Анджэй Чарвінскі. Намячаюцца новыя тэмы сумесных распрацовак.

НА ЗДЫМКУ [злева направа]: асістэнт кафедры прамысловай цеплаэнергетыкі БПІ Элеанора ЯФРЭМАВА, прафесар Тадэвуш ВЯРЖБІЦКІ, доктар Анджэй ЧАРВІНСКІ і дацэнт БПІ Анатоль КАЗЛОУ у адной з навуковых лабараторый.

КАЛІ ЗНІКАЕ МЯЖА ПАМІЖ «МАЁ» І «ТВАЁ», АДБЫВАЕЦА...

ІНТЭГРАЦЫЯ НАВУКОВАЙ ДУМКІ

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР вырашыў устанавіць «Дзень савецкай навукі» — святая, якое будзе адзначацца штогод у трэцюю нядзелю красавіка. Сёлета яно прыпадае на 15 красавіка.

Аб сувязях, якія Акадэмія навук Беларускай ССР падтрымлівае з вучонымі іншых саюзных рэспублік, расказвае віцэ-прэзідэнт акадэміі Аляксандр МАХНАЧ.

— Сучасная навука знаходзіцца на такой стадыі развіцця, што яе паскораны рух наперад, да новых адкрыццяў магчымы перш за ўсё на шляху аб'яднання, канцэнтрацыі намаганняў не толькі асобных вучоных, але і цэлых навуковых калектываў. Акрамя таго, некаторыя раёны нашай краіны, незалежна ад адміністрацыйных межаў, утвараюць адзіны прыродна-эканамічны комплекс. Узнікае неабходнасць арганізацыі комплексных даследаванняў па праблемах, якія маюць важнае значэнне для развіцця эканомікі і культуры гэтых раёнаў. Прыклад канкрэтны прыклад.

Значную частку поўдня Беларусі (6,2 мільёна гектараў) займае Палеская нізіна. 3-за вялікай колькасці балот яна доўгі час амаль не скарыстоўвалася чалавекам. Каб прымуціць непрыдатныя землі «працаваць», трэба было іх у літаральным сэнсе слова абнавіць. Па схеме выкарыстання зямель Палесся, прынятай у 1957 годзе, у Беларусі ўжо меліравана два мільёны гектараў, і асушэнне балот тут працягваецца.

У пераўтварэнні Палесся зацікаўлены не толькі беларусы, але і ўкраінцы — яно ж займае немалую частку паўночнага захаду Украіны. Акрамя таго, як вядома, змяненне экалагічных умоў у адным рэгіёне адбываецца і за яго межамі. Вось чаму акадэміі навук Беларусі, Украіны і Малдавіі стварылі міжрэгіянальны каардынацыйны савет па праблеме «Навуковыя асновы комплекснага даследавання, рацыянальнага выкарыстання і аховы рэсурсаў Палесся, басейнаў Дняпра, Прыпяці і Днястра». 40 інстытутаў і арганізацый трох рэспублік узялі на сябе сумесную распрацоўку пытанняў эрозіі і мінералізацыі глебы, аховы і выкарыстання зямельных і водных рэсурсаў, уплыву меліярацыі на прыродныя комплексы. Гэтыя намаганні далі істотныя вынікі.

Вучоным трох рэспублік сумесна вывучаюць геалагічную будову тэрыторыі Украіны, Беларусі і Малдавіі з пункту гледжання перспектывы на карысныя выкапні, распрацоўваюць новыя метады эфектыўнасці сельскагаспадарчай вытворчасці, вядуць работы ў галіне цепла- і масаабмену і па іншых напрамках. Намечана

больш шырокае сумеснае выкарыстанне ўстаноў акадэміі навук — іх унікальнага абсталявання, прыбораў, эксперыментальных, канструктарскіх і доследна-вытворчых баз — як непасрэдна для навуковай дзейнасці, так і для падрыхтоўкі навуковых і інжынерна-тэхнічных кадраў.

Павучальны вопыт садружнасці беларускіх вучоных з Акадэміяй навук Літоўскай ССР. У практыцы іх узаемаадносін даўно знікла мяжа паміж «тваё» і «маё». Напрыклад, Інстытут фізікі паўправаднікоў АН Літоўскай ССР выкарыстоўвае па меры неабходнасці электронны паскаральнік Інстытута фізікі цвёрдага цела і паўправаднікоў АН БССР. Інстытуты цепла- і масаабмену (Беларусь) і фізіка-тэхнічных праблем энергетыкі (Літва) абменьваюцца электроннай апаратурай. Сталі звычайнымі аб'яднання экспедыцыі беларускіх і літоўскіх батанікаў, зоолагаў, дыялекталагічных экспедыцыяў, па выніках якіх выдаюцца сумесныя навуковыя працы.

Агульныя інтарэсы знайшліся і ў вельмі далёкіх ад Беларусі навуковых цэнтрах. Вось толькі адзін прыклад. У Таджыкістане, як вядома, галоўнай вырошчываемай культурай з'яўляецца бавоўна. Вучоным Акадэміі навук Таджыкскай ССР праводзяць шматлікія даследаванні біялагічнага працэсу яе развіцця. У апошні час пачата вывучэнне структуры бавоўнянага валакна, што абцягае немалы выйгрыш на той стадыі, калі бавоўна ператвараецца ў тканіну. У Беларусі ж створаны адзін з буйнейшых у СССР навуковых аптычных цэнтраў з разнастайнымі напрамкамі даследаванняў у галіне спектраскапіі, распрацаваны тэарэтычны метады разліку спектральных характарыстык і асаблівасцей рэчыва. Інстытут фізікі АН БССР, у прыватнасці, прапанаваў арыгінальны метады вывучэння бавоўнянага валакна і цэлюлозы з дапамогай інфрачырвонай спектраскапіі. Таджыкскія вучоныя з удзячнасцю прынялі прапанову беларускіх фізікаў аб супрацоўніцтве. Цяпер вывучэнне праблемы працягваецца сумесна.

Цесныя адносіны склаліся паміж Беларускай і Кіргізкай акадэміямі навук. Дагавор з Латвійскай акадэміяй прадугледжвае сумесныя пошукі ў галіне архітэктуры вылічальных сістэм, што вельмі важна для Беларусі, якая славіцца сваімі вылічальнымі машынамі. Словам, творчая садружнасць акадэміі саюзных рэспублік мацнее з кожным годам. Інтэграцыя навуковай думкі стала стратэгічным напрамкам пошуку вучоных, яна тоіць у сабе вялікія перспектывы.

ЧАЛАВЕК ЗАХВАРЭЎ...

Расказваючы пра становішча беларускага народа ў гады панавання буржуазна-памешчыцкай Польшчы, аўтар гісторыка-эканамічнага нарыса «Маладзечна» Генадзь Кяханоўскі піша: «Усё насельніцтва Маладзечна карысталася паслугамі толькі двух дактароў і адной прыватнай аптэкі. Працавала адна бальніца на 36 ложкаў. Лячэнне каштавала вельмі дорага. За адзін дзень бальнічнага стацыянарнага догляду трэба было плаціць дзесяць злотых (прыкладна пяць пудоў жыта). Адзін амбулаторны пры-

ём абыходзіўся для хворага ад аднаго да двух злотых, вырваць пашкодзаны зуб, калі пры гэтым неабходна было ўжыць анестэзівальныя сродкі, каштавала каля трох злотых, без анестэзіі — адзін злоты».

А сёння бясплатную кваліфікаваную медыцынскую дапамогу жыхарам горада аказваюць 267 урачоў. Сярод іх — тры кандыдаты медыцынскіх навук, пяць урачоў вышэйшай катэгорыі і сорак шэсць урачоў першай катэго-

рыі. Восем чалавек удастоены ганаровага звання заслужанага ўрача Беларускай ССР. У горадзе працуе таксама 705 работнікаў з сярэдняй медыцынскай адукацыяй.

Толькі за апошнія гады ў Маладзечна пабудаваны лячэбны корпус гарадской бальніцы, радзілыны дом, чыгуначная паліклініка. Расшырана дзіцячая бальніца. Будуюцца стаматалагічная паліклініка. Бальніцы горада налічваюць 1200 ложкаў.

М. ПУЖЭВІЧ.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ●

ГРУЗЧЫКІ ПЕРАКВАЛІФАВА-ЛІСЯ

Больш як 70 грузчыкаў Мінскага вытворча-тэхнічнага аб'яднання «Гарызонт» атрымалі пасведчанні машыністаў пад'ёмнікаў і вадзіцеляў электракараў. Прафесія грузчыка выключана са штатнага выкладу. Тым самым выкананы важны пункт плана сацыяльнага развіцця калектыву, распрацаванага адміністрацыяй сумесна з грамадскімі арганізацыямі прадпрыемства.

ПАКАЗВАЮЦЬ ФІЛАТЭЛІСТЫ

Жыхары Салігорска з цікавасцю знаёмліліся з экспанатамі першай гарадской філатэлістычнай выстаўкі. Увагу многіх наведвальнікаў прыцягнулі тэматычныя калекцыі салігорскіх філатэлістаў — «Старонкі вялікага жыцця», «Гісторыя айчыннага флоту», «Вялікая Айчынная вайна» і інш.

ЯШЧЭ АДЗІН МУЗЕЙ

Сімвалам любові да роднага горада можна назваць Дзяржаўны гісторыка-этнаграфічны музей, які адкрыўся ў Клецку. Яго двухівярховы будынак з каланадай спраектаваны на грамадскіх асновах мясцовымі архітэктарамі і

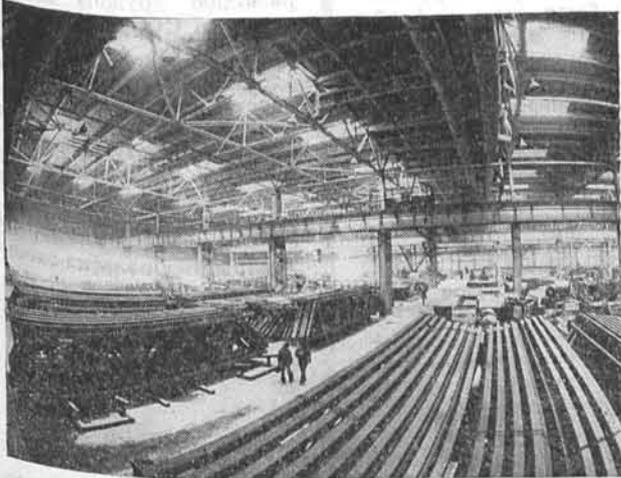
інжынерамі, а ўзведзены метадам народнай будовы. Багатая экспазіцыя музейных залаў — таксама дар працоўных раёна. Сярод дзвюх тысяч экспанатаў, якія прадстаўлены на стэндах, — вырабы народнага ткацтва, творы ганчароў, рэзчыкаў і майстроў іншых мастацкіх промыслаў, а таксама зброя, баявыя ўзнагароды, пісьмы і дакументы герояў.

Цяпер у рэспубліцы 62 дзяржаўныя музеі і больш як 500 народных музеяў баявой і працоўнай славы.

«АСІЛКІ» ДЛЯ КАР'ЕРАЎ

Самая працаздольная машына для работы ў кар'ерах ва ўсе поры года! Такую атэстацыю новаму магільёўскаму аўтасамазвалу МАЗ-522А далі спецыялісты Паўночна-Анежскага баксітавага рудніка Архангельскай вобласці. Тут праводзіліся вытворчыя выпрабаванні першых узораў машыны.

Цяпер Магільёўскі аўтазавод пачаў прамысловую вытворчасць самазвала. Новая марка машын папоўніць сям'ю «волатаў», амаль восемдесят працэнтаў якіх выпускаецца з дзяржаўным Знакам якасці. Апошняя навінка таксама рыхтуецца да атэстацыі.

На год раней тэрміну дасягнула праектнай магутнасці на Маладзечанскім заводзе лёгкіх металаканструкцый аўтаматызаваная лінія па вытворчасці зварачных труб прамавугольнага і квадратнага сячэння. З выхадам усяго прадпрыемства на праектную магутнасць маладзечанскія металісты будуць кожны год адпраўляць 100 тысяч тон труб і 450 тысяч квадратных метраў гатовых пакрыццяў для будовы дахаў.

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ●

Такое гаючае слова

Радзіма

[Заканчэнне. Пачатак у № 14.]

І яна, не саромеючыся, працягнула мне рукі, перавярнула іх далонямі ўверх. Я жакнуўся — учарнелыя, парэпанія, гэтыя рукі, да якіх ніяк не пасавала багатае футра, не ведаюць спачыну і цяпер, калі Амялянцы на пенсіі, і калі скалочаны цаною доўгага і цяжкага жыцця сякі-такі дастак. Але мяне больш уразілі ўсё ж не рукі, а сэрцы Амялянцаў — сэрцы гарачых патрыётаў.

ЯК ДЗЕ-НЕБУДЗЬ У БАРАНАВІЧАХ

Васіль Глыва, старшыня манрэальскага аддзела ФРК, абвясціў усім прысутным:

— Дазвольце вітаць дарагіх гасцей з Радзімы!..

Я чакаў доўга і ўрачыстай прамовы, якой прынята адкрываць сустрэчы, узнёслых слоў, але Васіль Іванавіч больш не сказаў нічога і ўзяў чарку. Не мастак ён быў гаварыць, але кожнае сказанае ім слова прынамсі ішло ад сэрца. Толькі потым, у канцы гэтага прыемнага і цёплага вечара, калі землякі не хацелі нас адпусціць, а зразумешчы, што расстанне непазбежна, праводзілі, цяжка ўздыхаючы, многія са слязьмі на вачах, прыгаворваючы: «Ну што гэтых некалькі гадзін!» — толькі потым мне стала ясна, што больш ніякіх слоў і не трэба было гаварыць. Узнёслася проста была б лішняй, казённая ўрачыстасць пашкодзіла б той непасрэднай шчырасці, з якой прымалі нас землякі. У гэтым кароткім прывітанні Глывы кожнае слова несла трайнуюсэнсавую і эмацыянальную нагрукку.

Наўрад ці думаў пра гэта Васіль Глыва, калі традыцыйна вітаў гасцей з Савецкай краіны. Яны, гэтыя словы, былі вымаўлены, і ў зале народнага Дома адрозна ўсталявалася атмасфера аднадушнага і радзімай. Праз нас, яе прадстаўнікоў, якіх нашы суайчыннікі не толькі абдымалі, як родных (залація словы настаўніцы са Стрыя), але і гатовы былі націць на руках.

Гасціннасць нашага народа вядома спакон вякоў. Гэта здзіўляе іншаземца, але, здавалася б, не нашага чалавека. І ўсё-такі ветлівасць, з якой прымаюць савецкіх людзей суайчыннікі за мяжой, здзіўляе нас. Можна таму іменна, што за мяжой? Не, не толькі таму.

Мы пераступалі парог Дамы ФРК ці клубу нашых землякоў у ЗША пад воплескі тых, хто знайшоў час, адклаўшы ўбок усе іншыя справы, прысці на сустрэчу з намі, людзьмі адтуль, з далёкага краю, дзе пахне чабор і пяюць салаўі, дзе засталася іх цяжкае і ўсё-такі светлае маленства і куды так і не суджана было ім вярнуцца. Нас не зналі, як прыняць і куды пасадзіць. Нас разрывалі на часткі, каб перакінуць хоць словам, перадаць паклон і засведчыць адданасць той зямлі, якая ўздавала іх.

— Мне здаецца, — гаварыў потым, ужо «неафіцыйна» Васіль Глыва, — што мы не ў Манрэалі, а дзе-небудзь у Баранавічах ці Мінску сабраліся. Бо і мова, і песні, і стравы — нашы.

Васілю Глыве ў гэтыя некалькі гадзін падалося, што ён у Баранавічах, Кірыла Самасцюк, які дапамагаў жанчынам па кухні, увеся памкнўўся, відаць, у свой Камянец, Раману Ган-

чуку мроілася ў гэты час вёска на Пружаншчыне. Кожны адчуў, што ён калі і не дома, то нешта яго наблізіла да роднай хаты. І мы таксама забыліся, што знаходзімся ў гасця, за тысячы кіламетраў ад дома, што за вокнамі віруе жыццё чужога горада.

Нават сцены залы нічым не адрозніваліся ад якой-небудзь нашай палескай хаты ці мінскай кватэры, толькі крыху большай па памерах. Тыя ж нашы фатаграфіі ў рамках пад шклом, нібы вынятыя з сямейнага альбому. Толькі тут сям'ёй была арганізацыя — Федэрацыя рускіх канадцаў. Тыя ж віды нашых гарадоў, павыцінаныя з часопісаў. І толькі адна дэталю нагадвала, дзе мы, і вызначала дзяржаўную прыналежнасць людзей, якія сабраліся тут на сустрэчу з савецкай турысцкай групай. Са сцяны на нас пазіралі Юрый Гагарын з яго вядомай усяму свету ўсмешкай і поўная гонару Елізавета II — каралева Англіі, падданымі якой — Фармальна лічацца і канадцы.

АДНА СЯМ'Я — ДЗВЕ РАДЗІМЫ

І ўсё-такі ні канадцамі, ні амерыканцамі яны так і не сталі, гэтыя хлопцы з-пад Баранавіч і Пружан, са Слонімшчыны і Піншчыны, з таго ж славагата Шарашова. Цяпер яны — дзяды, ва ўсякім разе людзі ва ўзросце. Але ні час, ні чужое асяроддзе не знішчылі ў іх самага істотнага — чулай славянскай душы, якая жыве ў пастаяннай журбе без Радзімы.

Я не магу не пераказаць таго, што гаварыў мне Рыгор Паўлюкевіч, стары эмігрант, якога я сустрэў у Чыкага. Баюся, што я не перадаю яго ўнутранага стану. Проста я не перажыў таго, што ён. Я заўсёды быў дома, ён — амаль усё жыццё на чужой старане. Вось пра што гаварыў Рыгор Паўлюкевіч.

— Хачу я вам сказаць чыстую праўду, тое, што адчуваю сэрцам, пра што думаю доўгімі бяссоннымі ночамі. Пяцьдзсят год пражыў я ў Амерыцы, а на Радзіме, у Беларусі, — толькі дваццаць. Тут мае дзеці на свет прыйшлі, тут я і ўнукаў дачакаўся. Ведаю законы і звычай гэтай краіны, вывучыў мову, так што гавару не горш за чыстага амерыканца. Здавалася б, час і мне такім стаць. Забыць усё старое, забыць мову, Радзіму, народ свой, забыць сваю вёску Балота. Яна так і называлася.

Калі маладзейшым быў, так і думаў: забуду пра ўсё, бо што там харошага, каб хаваць у памяці. На самой жа справе усё наадварот выйшла. Не забылася нічога! А пад старасць дык усё яшчэ выразней бачыцца. І няцерпна балюча бывае, што табе наканавана тут дажыць свой век, сярод чужых людзей.

Асабліва ўзбунтавалася нешта ўва мне пасля таго, як я з'ездзіў на Радзіму. Нічога ранейшага я не знайшоў. Нават вёска цяпер называецца не Балота, а Ураджайная. Але як захлынулася маё сэрца ад радасці. Вось дзе я павінен быў жыць, вось куды мяне ўвесь час цягне невядомая сіла...

Нядаўна былі ў нас дзве хакейныя каманды з Савецкага Саюза. Я з унукамі глядзеў па тэлевізару, як яны гулялі з канадцамі. Проста здзіўная з'ява: калі перамагаюць савецкія ігракі, я радуся, а мае

ўнукі незадаволены, насы па-веселі; але калі перамагаюць канадцы, унукі пляскаюць у далоні, а я станаўлюся маркотным.

Чаму гэта так? А? Я думаю, таму што савецкія ігракі ёсць прадстаўнікі маёй Радзімы. Яны адтуль, дзе я нарадзіўся, дзе я ўбачыў упершыню сонца, дзе я ўбачыў першы раз усмешку маці і пачуў яе голас. Гэта — мая Радзіма. Савецкія хакеісты — гэта пасланцы майго народа, і мне здаецца, што ў іх ёсць і часцінка мяне самога.

Вось якія ў мяне пачуцці да Радзімы. А мае дзеці і ўнукі нарадзіліся тут, на амерыканскай зямлі. Выраслі сярод амерыканскіх дзяцей, атрымалі адукацыю ў гэтай краіне. Калі іх спытаць, хто яны — адкажуць: мы амерыканцы. А калі вы спытаеце мяне, хто я такі, дык я адкажу: беларус. Вось што значыць слова — Радзіма!

А ў мяне выходзіць — адна сям'я і дзве радзімы...

СВЯТКАВАЦЬ І СМУТКАВАЦЬ — З ТАБОЙ

Араў-парк купаўся ў сонцы, нягледзячы на канец кастрычніка. Стаяла кароткае, але цёплае «індзейскае лета» (у нас на Беларусі гэтыя апошнія дні цяпла, пераплеценыя карункамі павуціны, называюць «бабінным летам»). Адхоны гор палалі няцерпна яркімі і таму непрывычнымі для нашага вока барвамі амерыканскай восні і адбіваліся ў празрыстай роўнядзі вялікага возера.

Фрэд Клімовіч, з якім мы прыехалі сюды з Нью-Йорка, вадзіў нас па ўсіх закутках і паказваў, дзе і што збудавана сваімі рукамі ў гэтым культурным цэнтры нашых суайчыннікаў у Злучаных Штатах Амерыкі. Расказваў, як цяжка цяпер утрымаць гэта месца, бо штогод растуць падаткі на яго. Яны ўжо вылічваюцца ў дзсятках тысяч долараў. А сабраць іх не так лёгка. Але тым не менш нашы землякі трымаюцца за Араў-парк з апошніх сіл.

Яшчэ перад другой сусветнай вайной, калі зямля была непарушана дзешавейшай, чым сёння, яны склаліся і купілі гэтае маляўнічае месца, каб магчы тут збірацца, як дома.

Так Араў-парк намагаючы нашых землякоў ператварыўся з закінутай пустыні ў культурны цэнтр. Я параўнаў бы яго з нашым паркам культуры і адпачынку.

Дзень быў суботні. Калі мы прыехалі, Араў-парк ужо гаманіў і звонеў галасамі. Зблізку і далёк з'язджаліся сюды з самай раніцы землякі на абыццаную сустрэчу з савецкімі артыстамі. Прыехалі Стэла і Вальтэр Дубіны з Чыкага, з Порта старыя Владкевічы, Рыгор і Агаф'я, хоць здароўе не дазваляла, таксама не маглі прапусціць такую нагоду. Сабралася, як нам потым казалі, чалавек пад трыста. І столькі знаёмых твараў! З многімі землякамі, як і з Клімовічамі, Дубінамі, Владкевічамі, мы сустрэкліся ў сябе дома — на Беларусі.

Нехта пытаў, ці няма каго сярод нас з Адэсы і Кіева, нехта дабіваўся скрозь натоўп, які абкружыў нас, каб засведчыць сваю памяць і пашану да Радзімы.

Можна было падумаць, што мы ў Вязынцы, сабраліся на свята пазіі. Нават Янка Купала

паглядаў са свайго пастамента, здзіўлена прыжмурывушыся, — столькі народу тут яшчэ ніколі не збіралася! Мы, узрушаныя сустрэчай з вялікім песняром тут, на амерыканскай зямлі, доўга стаялі ля помніка, у думках размаўляючы з Купалам, бы з жывым. Мне здалося, што наш Купала, хоць ужо і стаіць тут некалькі год, ды стаіць не адзін, а ў суседстве з Тарасам Шаўчэнкам, вялікім украінскім кабаром, і з Аляксандрам Сяргеевічам Пушкіным, сынам і выказнікам дум Русі вялікай, усё-такі не прывык яшчэ да гэтага неба, да гэтых прыгожых лясоў, да гэтай нібы такой, як і наша, а ўсё ж іншай зямлі.

І хоць чуе ён амаль штодня знаёмую гамонку, усё ж мроіцца яму, напэўна, Вязінка з яе стогадовымі дубамі, рыпучы журавель каля студні на панадворку, стук колаў мінскай электрычкі, што праносіцца побач, паблізкія гаі, ад якіх даносіцца пах жыціцы.

А як жа тыя беларусы, што пражылі тут свой век?

У самы поўдзень пачаўся канцэрт. На сцэне, што нагадвала сцэну якога-небудзь калгаснага клуба пасляваенных гадоў, выступалі нашы спевакі. Зала, доўгая, выцягнутая, з нізкай столлю, бадай што сёння была цеснай, таму ў канцы яе, якраз насупраць сцэны, расчынлі насцеж дзверы. Хай паслухаюць усе, хто ёсць зараз у Араў-парку.

І вось завінела, расплылася па зале песня аб Радзіме. Шырока, як яе прасторы, узнёсла, як яе імя, пяшчотная, як душа яе народа. Ёй ужо цесна стала ў зале з нізкай столлю, і яна вырвалася з расчынёных дзвярэй на прастор, аддалася далёкім рэхам у гарах. Ё ўявіў сабе, як разгладзілася барозны-маршчыны на Купалавым ілбе, як добрая ўсмешка схавалася ў Тарасавых вусах, які жывым бляскам засвяціліся бронзавыя вочы Аляксандра Сяргеевіча Пушкіна.

А перада мной былі жывыя твары маіх суайчыннікаў. У іх адбілася збытанасць душы, а вочы былі поўныя слёз. Песня нагадала ім тое, у чым нікога пераконваць не трэба. Так, абыдзі хоць увесь свет, а мілейшай зямлі, чым твая Бацькаўшчына, не знойдзеш. І вялікім шчасцем надзелены той, хто можа разам з ёй і смуткаваць, і святкаваць, падымаць разам са сваім народам і гора, і радаць.

Навошта ім, адарваным ад Радзімы, як тое пажоўклае лісце, і закінутым ветрам лёсу ў далёкую далячыню, успамінаць сваю вясну, падумалася мне. Я шукаў адказу на пытанне: дзеля чаго ім узнімаць аднекуль з глыбін душы гэты прытуплены боль і адчуць сёння ўсім сэрцам, што ты згубіў нешта вельмі дарагое? Напэўна, дзеля самаачышчэння, каб перахварэць сёння вострым прыступам настальгіі і ўсё-такі адчуць шчасце: гэтая песня прывезена табе з Радзімы.

Калі я спытаў пасля канцэрта адну старэйшую пару, навошта ім было ехаць у Араў-парк за сотні міль, яны мне адказалі: «А мы заўсёды былі і застанемся са сваім народам. Нам кожнае слова, кожная песня дарагая».

У гэтых словах я знайшоў адказ на сваё пытанне. Старыя Карповічы менавіта дзеля гэтай роднай песні, дзеля роднага слова едуць у Араў-парк, як толькі надаецца зручны выпадак. Бо тут нібы куток штучна створанай імі Радзімы.

— Пакуль былі маладыя, — гаварылі Карповічы, — нам здавалася, што чужына не вечная, — вернемся дадому. Калі ж вярнуцца не давалася, марылі аб тым, што мабыць настане дзень і нам пашчасціць хоць пабачыць Радзіму. Не давалася. А як трапілі ў дом састарэлых, уся надзея прапала. Засталася толькі невылечная туга па Радзіме, якую ўжо нам не наканавана ўбачыць... Шчаслівы той, хто ніколі не адрываўся ад Радзімы!

Так, шчаслівы той, хто ніколі не губляў яе, бо нішто ў цэлым свеце на замяніць чалавеку маці і Радзіму.

Пад першымі цёплымі промнямі сонца.

ДНІ ПОЛЬСКОЙ КУЛЬТУРЫ

У СССР адбыліся дні польскай культуры, прысвечаныя 35-годдзю ПНР. У Мінску яны адкрыліся канцэртна класічнай музыкі. Слухачы, якія сабраліся ў зале Дзяржаўнай філармоніі, цёпла сустрэлі Э. Стэфаньску-Луковіч, якая пазнаёміла іх з творамі польскіх кампазітараў XVI — XVIII стагоддзяў. Упершыню ў рэспубліцы выступіў ансамбль старадаўняй польскай музыкі. На сцэне акруговага Дома афіцэраў мінчане ўбачылі пастаўкі варшаўскага драматычнага тэатра «Вспулчачны». Фота- і кніжныя выстаўкі, якія прысвечаны дасягненням народнай Польшчы, адбыліся ў бібліятэках, клубах, Домах культуры.

УРУЧЭННЕ ЁЗНАГАРОД

У генеральным консульстве Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі ў Мінску адбылося ўручэнне ганаровых знакаў Таварыства германа-савецкай дружбы прадстаўнікам грамадскасці і актывістам Савецкага таварыства дружбы з ГДР, узнагароджаных за актыўную дзейнасць па ўмацаванню і развіццю дружбы паміж народамі СССР і ГДР.

Такое ж ўручэнне адбылося і ў генеральным консульстве Польскай Народнай Рэспублікі. За плённую работу па развіццю савецка-польскай дружбы шэраг актывістаў быў узнагароджаны Ганаровымі залатымі знакамі Таварыства польска-савецкай дружбы.

ГОСЦЬ З ФРАНЦЫІ

Мінск наведаў нацыянальны сакратар таварыства «Францыя — СССР» В. Мачабелі. Адбылася сустрэча ў ЦК камсамола рэспублікі. Госьць з Францыі сустрэўся з кіраўнікамі і актывістамі Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі.

Новая книжка, готовящаяся к выходу в «Библиотечке газеты «Голас Радзімы», состоит из очерков об отдельных представителях молодого поколения нашей страны. Один из героев книжки «Вершины покоряются молодым» — летчик-космонавт СССР Владимир Коваленок. О нем рассказывает учительница Нина Вальковская. Предлагаем вниманию читателей отрывок из ее воспоминаний о своем бывшем ученике.

ПИСЬМО СО ШТАМПОМ «БАЙКОНУР»

Володя Коваленок родился и вырос в деревне Белое Крупского района — это километрах в пяти от Зачистья. Ходит на занятия в те годы приходилось пешком. Это сейчас сельские школьники пользуются автобусами. А послевоенное время было бедным и трудным. Ходил мальчик в кирзовых сапогах, сером хлопчатобумажном костюмчике, в ватнике. Сегодня мне самой в это трудно поверить. Но когда собираются мои первые ученики и начинается традиционный разговор, кто-нибудь обязательно употребит такое памятное всем выражение — «из кустов». Чтобы сократить путь в школу, дети часто шли напрямик через лес, по узким тропинкам, да и какие в те годы были дороги, особенно в ненастье! И получалось, что на зачистскую улицу они выбирались из кустов. Теперь они и пошутить не прочь — «из кустов» в широкий свет выбрались.

Девятый класс, где учился Володя Коваленок, был самый большой в школе. Русоволосый, голубоглазый юноша сидел за последней партой в среднем ряду. Один из самых рослых и крепких ребят в классе, он рос без отца и всю мужскую работу по хозяйству делал сам — пахал на приусадебном участке, косил, заготавливал дрова. Но не эти качества выделяли его среди одноклассников, пожалуй, это как раз делало его похожим на всех. Володя же был очень способным, имел прекрасную память, схватывал объяснение «на лету», у него были склонности и к языкам, и к точным дисциплинам. Может быть, именно легкость, с которой ему давались школьные науки, «повинна» в том, что он был отнюдь не примерным учеником. Он мог пропустить урок, играя с друзьями в бильярд, сбежать с работы на пришкольном участке и увести за собой одноклассников. Конечно, и за этими поступками видны определенные черты сильной личности — независимость, организаторские способности... Но смысл какой?

И вот однажды, когда он опоздал на мой урок, я попросила его остаться после занятий. Мы допоздна проговорили в пустом классе. О чем? Сейчас я не могу вспомнить этого. И порой сожалею. Ведь, как выяснилось через много лет, именно этот разговор стал для Володи каким-то толчком. В одном из писем впоследствии он вспоминал, что с того момента как бы взглянул на жизнь с другой стороны.

Школу Володя окончил с серебряной медалью — выдержал первый жизненный экзамен. Поступил в Балинское высшее авиационное училище. Дорога в жизни определена четко. В одном из писем курсант-летчик присылает мне свою фотографию. Упрямо сдвинуты брови, строгий взгляд — к своей будущей профессии он относится предельно серьезно.

Володя жил далеко от Белоруссии, но каждое лето, приезжая на каникулы, заходил ко мне. Порой ему нужны

были и советы, но все же чаще это вызывалось просто жаждой общения, желанием рассказать о своих делах, о том, что видел, что читал, о чем мечтает. Профессия его была не из легких. Вот строки из письма Володи, уже летчика-инженера: «В воздушном пространстве пять дней по пять-шесть часов болтался на малой скорости. А на малой скорости очень тяжело пилотировать. Выматывает просто всю душу. Сядешь — так хоть рубашку выжимай. Но, несмотря на все это, летать я люблю и готов летать по 10 часов в сутки».

Способности и трудолюбие Володи Коваленка, качества, воспитанные в нем еще в школьные годы, придали целенаправленность его жизни. Он последовательно и неустанно шел вперед и выше. Совершенствовалось мастерство молодого летчика, крепла воля, мужал характер. Вот как описывал он случившееся с ним в декабре 1966 года: «Самолет шел в город С. На борту — генерал, и в грузовой кабине — бесценный груз. Погода неустойчивая, С. не принимает. До Т. не хватит горючего. Дал команду надеть парашюты. Видимость на земле 300 метров, а о видимости в воздухе и говорить не стоит. Решил: сделаю один заход, если не сяду — все покидают самолет, а я один буду куролесить. Но посадил машину с первого захода. А когда зарулили, то двигатели сами стали: на шкале указателя топлива — 0».

В 1967 году я получила от Володи совершенно оригинальное письмо — на рулончике чертежной бумаги «миллиметровки». Обычные листы просто бы не вместили столь радостный и подробный рассказ: мой бывший ученик зачислен в отряд космонавтов, с честью прошел все испытания, о чем и спешит поведать. Мечта познать просторы Вселенной уже давно не давала ему покоя. Вспомните, ведь в 1957 году полетел первый советский спутник. Апрель 1961 года разнес по всему земному шару имя советского гражданина Юрия Гагарина — первого в мире космонавта. Новое, неизведанное манило отважных. Именно в эти годы шло становление личности паренька из деревни Белое. И он дерзнул шагнуть туда, где требовались первопроходцы-исследователи, осознавая при этом всю меру ответственности за такой выбор. Посмотрев фильм «Икар-1», Володя писал мне: «Вот и меня влечет туда. Я соглашусь лететь на любую планету во имя науки, жизни, если даже обратно не будет возврата».

Работа в школе космонавтов требовала терпения большего, чем на пахоте, умения большего, чем на косьбе, силы большей, чем на лесоразработках. Но крестьянская привычка к труду здорово помогала. Сказалось и многолетнее упорное стремление к избранной цели — Володя научился направлять свои силы и способности на овладение знаниями и навыками, нужными для дела. Большое мужество и силу воли проявил он, когда неожиданная болезнь чуть не перечеркнула все его планы.

Экстерном сдав экзамены за первый курс, Владимир Коваленок в 1973 году стал слушателем Военно-воздушной академии имени Ю. Гагарина. «Я могу считать себя счастливым человеком, — писал он. — Повезло быть участником важнейших событий, которые достались нашему поколению. Приятно сознавать, что человечество сегодня объединяет свои усилия, чтобы постичь как можно глубже это таинственное, грозное и труднодоступное».

Неимоверно загруженный учебной, тренировочной, он ведет и общественную работу. Товарищи выбрали его парторгом отряда. В бытность свою летчиком он был комсоргом. Видно, организаторские способности, столь «эффективно» обнаруженные в школе, получают дальнейшее развитие.

Нина ВАЛЬКОВСКАЯ.

старонкі мінулага

КУЖАЛЬ, ПАСТРОНКИ ДЫ ЛЕЙЦЫ...

УСЕСАЮЗНАЯ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧА І САМАТУЖНА-ПРАМЫСЛОВАЯ
ВЫСТАўКА 1923 ГОДА

Дваццатыя гады для маладой Са-
вецкай дзяржавы былі пачаткам мір-
най стваральнай працы па аднаўле-
ню разбуранай грамадзянскай вай-
ной і іншаземнай інтэрвенцыяй на-
роднай гаспадаркі. Абвешчаная парты-
тый новай эканамічнай палітыка па-
вінна была ажывіць гаспадарчую
дзейнасць краіны, даламагчы аднаў-
ленню высокай працоўнай актыўнасці
рабочага класа і сялянства.

У снежні 1921 года па ініцыятыве
У. І. Леніна IX Усерасійскі з'езд Са-
ветаў прыняў пастанову арганізаваць
у Маскве сельскагаспадарчую і сама-
тужна-прамысловую выстаўку. У 1922
годзе савецкія рэспублікі — РСФСР,
БССР, УССР і Закаўказская ССР —
аб'ядналіся ў Саюз Савецкіх Сацыя-
лістычных Рэспублік, і таму выстаўка
арганізавалася як Усесаюзная.

Яшчэ ў лістападзе 1922 года У. І.
Ленін пісаў: «Надаю асабліва вялікае
значэнне выстаўцы, упэўнены, што
ўсе арганізацыі акажуць ёй поўнае
садзейнічанне, ад душы жадаю най-
лепшага поспеху». У гэты час права-
дыр быў хворы і сам змог прыехаць
на выстаўку толькі прыкладна праз
год, і то ненадоўга. Але ён быццам
увесь час нябачна прысутнічаў тут.
Аб гэтым сведчыла сама ідэя афарм-
лення многіх павільёнаў, якая прапа-
гандавала думку аб кааператыўным
шляху пераўтварэння сельскай гаспа-
даркі. А на галоўнай алеі выстава-
чай тэрыторыі, як даніна павагі пра-
вадыра, быў па-мастацку выкананы з
кветак вялікі партрэт Леніна.

У першай палове ліпеня 1923 года
мяне — тады студэнта-практыканта
Беларускай аграрна-машынабудаў-
ніцкай і Маскву ў распараджэнне
каменданта беларускага павільёна
выстаўкі для падрыхтоўкі экспазіцыі.
К майму прыезду не ўсе павільёны
былі яшчэ збудаваны, не ўся тэрыто-
рыя — добраўпарадкавана. Лепшыя
архітэктары таго часу, сярод якіх бы-
лі акадэмікі І. Жалтоўскі і А. Шчу-
сеў, праектавалі выстаўку і кіравалі
будаваннем павільёнаў.

Праца ішла кругласутачна. Кожны
дзень, прыходзячы на работу, я
здзіўляўся пераменам, якіх адбыва-
лася так многа. За ноч з'яўляліся
добра спланаваныя, акуратныя алеі,
клумбы, альтанкі, газоны. Узніклі
прыгожа аздобленыя невялікія кіё-
скі, павільёнчыкі для продажу вады,
газет, кніжак, тытунёвых вырабаў,
на алях ставілі лавачкі. Нарэшце,
прыбылі і вагоны з экспанатамі Бе-
ларускай рэспублікі.

Адкрыццё выстаўкі адбылося 19-га
жніўня 1923 года. Гэта падзея адзна-
чалася па ўсёй краіне ўрачыстымі мі-
тынгамі, сходамі. Шырока асвятлялі
яе і газеты. На адкрыцці прысутні-
чала больш за дзесяць тысяч чала-
век. Ганаровым старшынёй мітынгу
быў абраны У. І. Ленін. Прывіталь-
ную прамову сказаў Г. Чычэрін. Усёй
арганізацыйнай работай кіраваў ЦК
РКП(б) і ўсесаюзны стараста М. Ка-
лінін.

На выстаўку сталі прыязджаць
шматлікія экскурсанты з розных
канцоў краіны, аглядалі экспанаты,
прымалі ўдзел у сустрэчах з цікавы-

мі людзьмі пры правядзенні розных
грамадскіх мерапрыемстваў. Велічна
і прыгожа адбылося свята народаў
СССР. Каля ста тысяч удзельнікаў у
нацыянальным адзенні з песнямі
прайшлі па выстаўцы і вуліцах Маск-
вы. На адным з мітынгаў выступаў
правадыр Камуністычнай партыі Гер-
маніі Эрнст Тэльман.

Павільён БССР быў параўнальна
невялікі, аднапавярховы. Толькі на
выхадзе, з паўднёвага боку мелася
двухпавярховая тэраса, на якой пра-
давалася піва заводу «Беларусь». Гэ-
тае піва карысталася ў тыя часы шы-
рокай вядомасцю ў Маскве. Ля ўва-
ходу ў беларускі павільён наведваль-
нікаў сустракаў старац-лірнік. Далей
стаялі сялянскія кросны, што сведчы-
лі аб прымітыўнай, саматужнай тэк-
стыльнай прамысловасці рэспублікі,
якая адзявала сваё насельніцтва ў ку-
жэлье, зрэбнае палатно і вырабы
з сукна. Як прыклад вялікага май-
стэрства, як сведчанне мастацкай
чуласці беларускіх жанчын-ткачых,
віселі на сценах адмысловай аздобы
абрусы, ручнікі, поцілкі, вытканыя
ў 8, 12 ці 16 нітоў.

Чым яшчэ магла пахваліцца наша
Беларусь у тыя часы? Разрабаваная
першай імперыялістычнай вайной,
нямецкай і белапольскай акупацыямі,
яна толькі-толькі пачынала залечваць
свае раны, аднаўляць разбуранае.
Яна магла паказаць шаўкавісты ку-
жаль, а таксама ўзоры канпель,
пянькі і вярочныя вырабы з яе —
пастронкі, лейцы, вярочкі, якімі асна-
шчалася гаспадарка беларускага се-
ляніна. Крыху бондарскіх вырабаў,
узоры калесніцтва, санкі. Ну і, вя-
дома, бульба. Нездарма нашу рэ-
спубліку звалі бульбяной. У павільёне
была паказана не толькі сама буль-
ба, але і вырабы з яе: кружмал, мёд-
патака, штучнае сага. Было выстаўле-
на крыху садавіны — яблыкаў, груш,
сліў. Найвялікшы ласунак таго часу —
яблычнае павідла і выдатнае піва
«Беларусь».

Дастаткова сказаць, што к пачатку
работы выстаўкі ў сталіцы БССР пра-
цавала толькі 29 дробных прадпрыем-
стваў. Затое к 1940 году іх было ў
Мінску ўжо 332, прадукцыя якіх у 40
разоў перавышала прамысловую пра-
дукцыю дарэвалюцыйных часоў.

Асноўнай задачай выстаўкі 1923
года было ўскалыхнуць сялянскія ма-
сы, паказаць ім і пераканаць, што
адзіна правільны шлях гаспадарання
— гэта шлях ленінскага кааператыўна-
га плана перабудовы вёскі, шлях ка-
лектывізацыі, што толькі так мажлі-
ва перамагчы адсталасць і жабрацтва.

Усесаюзная сельскагаспадарчая і
саматужна-прамысловая выстаўка
1923 года ў немалой меры спрыяла
ператварэнню дробнай, раз'яднанай
аднаасобнай сялянскай гаспадаркі ў
буйную, механізаваную, высокапра-
дукцыйную гаспадарку дзяржаўнага
і кааператыўнага тыпу. З часам праца
ў сельскай гаспадарцы нашай краіны
стала разнавіднасцю працы ў прамы-
словасці, а побыт працоўнікоў вёскі
цяпер набліжаецца да бытавых умоў і
выгод гарадскіх.

Міхась ГАНЧАРЫК.

Мінск. Адна з прыгажэйшых
магістралей сталіцы — пра-
спект Пушкіна.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

«Голас Радзімы»

№ 15 (1585), 1979 г.

МАЦЯРЫК САВЕЦКАГА КІНО

На кінематаграфічнай карце свету савецкае кіно займае вялікі мацярык, і без удзелу майстроў савецкага экрана не праходзіць практычна ні адзін буйны міжнародны кінафорум. Гэта натуральна, паколькі маштабы кінаіндустрыі СССР вельмі салідныя: штогод выпускаецца каля 150 мастацкіх поўнаметражных фільмаў, 100 — спецыяльна для тэлебачання, больш за 1200 дакументальных, навукова-папулярных і вучэбных стужак...

НЕЗВЫЧАЙНАЯ ПАПУЛЯРНАСЦЬ КІНАМАТОГРАФА

У гэтага мацярыка ёсць адна асаблівасць: кшчыльнасць яго насельніцтва дастаткова вялікая. Іншымі словамі, кіно ў СССР глядзяць. Савецкі чалавек у сярэднім ходзіць у кіна-тэатры 17 разоў у год. Лічба — высокая, ёю не могуць пахваліцца многія кінадзяржавы. Напрыклад, «сярэднестатыстычны» француз наведвае кіна-тэатр толькі 4 разы за год...

Дзяржаве (а ў СССР няма прыватных кіна-тэатраў) ёсць чым адказаць на такія прызыны адносіны глядачоў да кіна-матэрыяла. У Савецкім Саюзе 25 тысяч кіна-тэатраў і кінаўстано-вак у гарадах і 128 тысяч кінаўстано-вак — на вёсцы. Павялічваюцца і колькасць камфартабельных кіна-тэатраў, сярод якіх выдзяляюцца шырокафарма-тычныя (іх больш за 800), абсталяваныя сучаснай апаратурай, і змяшчаюць яны ад 800 да 1800 чалавек.

ЧЫМ АДКАЗВАЮЦЬ НА УВАГУ ГЛЕДАЧОЎ КІНАМАТОГРАФІСТЫ!

У СССР з 39 кінастудый 19 выпускаюць мастацкія фільмы. Было б безразважным узяць на сябе смеласць ахарактарыза-ваць у двух словах усю савецкую кінапрадукцыю, якая мае багаты шматгадовы традыцыі, прычым не толькі ў плане эстэтычным, але і нацыянальным. Справа ў тым, што ў склад СССР уваходзяць 15 саюзных рэспублік, кожная з якіх мае сваю студию — са сваім вопытам, густамі і прыхільнасца-мі. Раздумліваць і спакойна карцін паўночных прыбалтаў (Латвія, Літва, Эстонія), выбуховы тэмперамент стужак паўднёвых каўказцаў (Грузія, Арменія, Азербайджан), цеплата і пазытыўнасць фільмаў украінцаў і малдаван...

Калі яшчэ некалькі дзесяці-годдзяў назад савецкае кіно ў асноўным стваралася ў Маскве і Ленінградзе, то сёння сітуацыя рэзка змянілася: прыкладна палавіна кінапрадукцыі ў СССР прыпадае на долю саюзных рэспублік.

«МОСФИЛЬМ» — САВЕЦКІ КІНАГІГАНТ

«Мосфильм» — вядучая студыя СССР і адна з буйнейшых кінастудый свету. Яе стужкі вядомы ў многіх краінах. Дастаткова сказаць, што марка «Мосфильма» (славутая скульптура Мухінай «Рабочы і калгасніца») стаіць на такіх сусветна вядомых карцінах, як «Балада пра салдата», «Ляццяць жураўлі», «Визваленне», «Вайна і мір».

«Мосфильм» — гэта 5 тысяч людзей розных кінама-таграфічных прафесій, гэта больш як 50 фільмаў штогод. «Мосфильм» — гэта грандыёзны кіна-горад на паўднёвым захадзе Масквы: 13 павільёнаў, якія размясціліся на 13 тысячах квадратных метраў.

Але кінама-таграфічная ін-дустрыя ў СССР пастаянна разві-ваецца, і гэтыя маштабы стано-вяцца вузкімі: цяпер ідзе генеральная рэканструкцыя «Мосфильма». Будуць узведзены новыя будынкі, сярод якіх неабходна назваць суперпавільён плошчай 3 тысячы квадратных метраў. Гэта — унікальны твор інжынернай думкі; тут можна будзе пабудоваць, напрыклад, дэкарацый рабочага пасёлка, глядзельнай залы Вялікага тэатра або цэха буйнога завода. У выніку рэканструкцыі істотна скароцяцца тэрміны вытворчасці фільмаў і знізіцца іх кошт.

ЯК ЖЫВЕЦА АКЦЁРАМ!

Пераважная большасць акцёраў у савецкім кіно — людзі са спецыяльнай вышэйшай адукацыяй, атрыманай або ў тэатральных інстытутах, або ў Маскоўскім кінаінстытуце. У гэтым інстытуце вучацца таксама будучыя рэжысёры, сцэнарысты, аператары і інш. Пабываўшы там, карэспандэнт парызскага штотыднёвіка «Экспрэс» напісаў, што гэта навучальная ўста-нова «можа прымусяць свайго французскага сабрата (Інстытут вышэйшага кінанавучання) пазе-лянець ад зайздрасці», а таксама адзначыў, што занятасць гарантавана ўсім выпускнікам гэтага інстытута.

Многія савецкія акцёры, якія выбралі сваёй асноўнай рабо-тай не тэатр, а кіно, у час зусім натуральных «прастоў» маюць магчымасць працаваць у тэатрах-студыях кінаакцёра, створаных у Маскве, Ленінгра-дзе, Кіеве і Тбілісі. Атрымліваючы штормесячную зарплату, яны ўдасканальваюць майстэрства, рыхтуюць разам з вопыт-нымі рэжысёрамі тэатральныя спектаклі і паказваюць іх гле-дачам.

У КІНАТЭАТРАХ — ТОЛЬКІ ДЗЕЦІ

У нямногіх краінах дзіцячыя фільмы выпускаюцца сістэма-тычна, ды і то гутарка можа іс-

ці аб 8—10 стужках у год. У СССР жа для дзіцяцей выпуска-ецца штогод каля 30 мастацкіх поўнаметражных карцін. У Маскве існуе Цэнтральная сту-дыя дзіцячых і юнацкіх філь-маў імя М. Горкага. Акрамя та-го, кожная студыя краіны зды-мае карціны і для маленькіх глядачоў.

Савецкая кінама-таграфія для дзіцяцей — гэта цэлая сістэ-ма цесна звязаных паміж сабой не толькі творчых, але і прак-ратных арганізацый, якія плану-юць рэпертуар. Кожны кіна-тэатр для дарослых мае ў сваёй праграме асобны «дзіцячы» сеанс. Білет на яго каштуе ў пяць разоў менш за звы-чайны: 10 капеек (прыкладна 14 цэнтаў у ЗША). У СССР 350 кіна-тэатраў, створаных спецыяль-на для дзіцяцей. Цэлая армія спецыялістаў занята тым, каб давесці да маленькага глядача фільм, навучыць яго разумець мастацтва кінама-таграфа. Але ўсе гэтыя высакародныя наме-ры, напэўна, былі б асуджаны на правал, калі б дзіцячыя кіна-тэатры існавалі на тых жа фінансавых умовах, што і «дарос-лыя». У СССР дзіцячыя кіна-тэатры вызвалены ад падатку з відовішчаў.

МІЖНАРОДНЫЯ СВЯЗІ САВЕЦКАГА КІНАМАЦЕРЫКА

Практычна кожны другі фільм у савецкіх кіна-тэатрах — замежны. Савецкія глядачы грунтоўна знаёмяцца з усім лепшым, што ствараецца ў сусветным кінама-тастве, дзяку-ючы дзейнасці «Савэкспарт-фільма».

Усё часцей савецкія майстры кіно супрацоўнічаюць са сваімі замежнымі калегамі, пры-чым даволі паспяхова. Гэта да-казвае бліскучы пракратны лёс карціны «Дэрсу Узала», пастаў-ленай на «Мосфильме» вядо-мым японскім рэжысёрам Акі-рай Курасавай (стужка атрымала «Оскар» Амерыканскай кіна-камедыі), і фільма «Сіняя птушка», які сумесна стварылі кінама-таграфісты СССР і ЗША.

Кожны год савецкі кінама-цярык прымае гасцей з-за ру-бжа: на Маскоўскім кінафе-стывалі і на Ташкенцкім. Апошні, дарэчы, спачатку быў аргані-заваны як агляд кінама-таграфіі двух кантынентаў — Азіі і Аф-рыкі, але выклікаў вялікую ці-кавасць і ў дзеячаў кіно Лацін-скай Амерыкі, якія прысутніча-лі ў сталіцы Савецкага Узбекі-стана ў якасці гасцей. IV Таш-кенцкі фестываль (1976 год) быў афіцыйна праведзены ўжо як форум майстроў экрана Азіі, Афрыкі і Лацінскай Аме-рыкі.

Барыс БЕРМАН,
каментатар АПН па
пытаннях кіно.

НІБЫ СОНЦА ПРАМЕНЬ

Сімпаты Вольга Уладзі-міраўна выклікае з першай сустрэчы. Яшчэ нічога не ска-зана, акрамя звычайных слоў прывітання, а ўнутрана, між-волі, узнікае жаданне «пад-цягнуцца»: у прысутнасці та-кой абаяльнай, інтэлігентнай жанчыны і самой хочацца быць лепшай. На вялікі жаль, я ніколі не бачыла ак-трысу Вольгу Галіну на сцэ-не. Яна пакнула тэатр у 1962 годзе.

Пазнаёміў жа нас выпадак, за які я бясконца ўдзячна лё-су. Тэатральны аглядальнік хварэла, таму мне давалося зайсці да яе за рукапісам. Мы ўзяліся чытаць тэкст, удакладняючы тыя ці іншыя акцэнтны. Рэплікі Вольгі Ула-дзіміраўны, якая таксама прысутнічала ў пакоі, кожны раз былі тымі кропкамі над «і», што вырашаюць справу. Яна далікатна дапаўняла вядо-мы факт падрабязнасця-мі — і ён успрымаўся больш выразна, рэльефна. Прапана-вала выкінуць нейкае азна-чэнне — і сказ набываў ды-наміку. Доказы былі ня-шматслоўнымі і выключна ла-гічнымі. Эрудыцыя субясед-ніцы, глыбокае разуменне тэ-атра і людскіх душ зрабілі на мяне моцнае ўражанне. Але сапраўднае захапленне выклікала ўласцівыя гэтай немаладой жанчыне душэў-насць і высакародства, ак-тыўная цікавасць да самых розных праяў жыцця і так-тоўнасць у словах, паводзі-нах.

Кожная размова з Вольгай Уладзіміраўнай, нават карот-кая, па тэлефону, выклікала радаснае адчуванне. У яе выключны дар уздзейнічаць на людзей. Я чытала ўспамі-ны яе калег, рэцэнзіі на спек-таклі, артыкулы тэатразнаў-цаў, і вобраз цудоўнай актры-сы ўзнікаў у маім уяўленні. Гэтаму спрыялі і абставіны. Летась Вольгу Уладзіміраўну здымалі для дакументальнага фільма пра Еўсцігнея Міро-віча, славутага беларускага рэжысёра, якога актрыса лі-чыць сваім настаўнікам. З экрана гучалі яе ўсхвалява-ныя словы пра першыя спек-таклі Беларускага драматыч-нага тэатра (БДТ-1), які ця-пер носіць імя Я. Купалы, пра ўзніслаўшую атмасферу тых гадоў, і гэта даволіла мне глыбей унікнуць у лёс адной з заснавальніц нашага нацыя-нальнага тэатральнага мас-тацтва.

...Вацкі хацелі бачыць яе настаўніцай і аддалі ў Вілен-скую чыгуначную школу, каб падрыхтаваць да гімназіі. Во-лечку Грудзінскую вучыла там Марыя Дзмітраўна Ка-менская, у недалёкім буду-чым жонка Якуба Коласа. Дзякуючы Марыі Дзмітраўне дзяўчынка пазнаёмілася і з паэтам.

Сацыяльныя зрухі, што прынёс Кастрычнік, жаданне ўсталяваць новыя адносіны, несці ў масы святло ведаў і мастацтва, закрунулі і Воль-гу Уладзіміраўну. Яна пры-мае актыўны ўдзел у аматыр-скіх спектаклях, з захаплен-нем выконвае розныя ролі. Па сямейных абставінах нейкі час настаўнічае ў сельскай школе на Віцебшчыне, хапа-душой імкнецца на сцэну, і васьм у 1923 годзе па школь-ных справах Вольга Уладзімі-раўна трапляе ў Мінск. Ада-ны блізка чалавек у ро-радзе — Марыя Дзмітраўна. Як было не сустрэцца з ёю? Між іншымі навінамі загава-рылі і пра тэатр. Якуб Колас гораха параіў госці завітаць у БДТ-1.

Прымаў экзамен сам Міро-віч. Прэзідэнтка чытала яму вершы і прозу, спявала. І бы-ла не толькі прынята, але ад-разу і ролю атрымала — Ган-начкі ў спектаклі «Машэка». Цяпер не хапала толькі міла-гучнага псеўданіма. Высту-паць не пад сваім прозвіш-чам уяўлялася тады вельмі рамантычным. За «справу» ўзяўся Якуб Колас. Галіна Галіна. Усе прысутныя паг-дзіліся, што да высокай танклявай і гнуткай прыгану-ні гэта прозвішча вельмі да-пасуе. І неўзабаве ў тэатраль-ных праграмах насупраць яе ролі сталі друкаваць — Воль-га Галіна.

Гады станаўлення першага беларускага тэатра Вольга Уладзіміраўна згадвае часта і выключна дэпла, хаця яе го-лаўны творчыя поспехі вы-палі на больш позні час. Імё-ны пачынальнікаў, іх энту-зіязм і апантанасць, самаад-данае служэнне мастацтву на ўсё жыццё засталіся для ак-трысы самым дарагім. І яна ганарыцца, што мела ішчасце адкрываць глядачам свет вы-сокіх страстей і парываньняў, вучыла бачыць паэзію ў паў-сядзённым, заклікала любіць і шанаваць адзін аднаго.

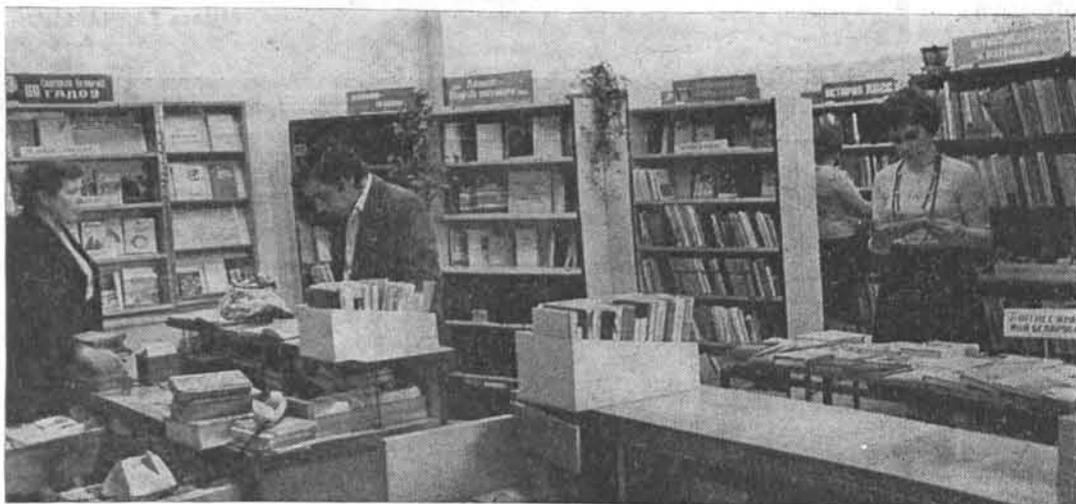
— Лічу, што жыццё пра-жыта не дарэмна, — нашы рададні юбілею Вольга Ула-дзіміраўна была, як ніколі, за-клапочанай і дзелавой. Пераконваюць мяне ў гэтым мае колішнія глядачы. Вы ж ведаеце, я даўно не высту-паю.

І актрыса расказвае пра такі выпадак. У магазіне не-знаёмая жанчына проста кіну-лася да яе са словамі ўдзяч-насці. Нават пакланілася. Яна дагэтуль помніць і лю-біць геранію Галіны. Падоб-ныя сустрэчы адбываюцца ча-ста і ў самых нечаканых мес-цах: у паліклініцы, у тэатраль-бусе, проста на вуліцы. Людзі гораха і зацікаўлена гавораць пра спектаклі, ігру калег, Вольгі Галіны. Значыць, тэатр уплывае на душы лю-дзей.

НОВАЯ ПРЭМІЯ

Савет Міністраў Беларускай ССР спецыяльнай пастановай устанавіў штогодні літаратурныя прэміі Саюза пісьменнікаў БССР: імя І. Мележа — за лепшыя творы прозы, літаратур-

на-мастацкай крытыкі альбо драматургіі; імя А. Куляшова — за лепшыя паэтычныя творы альбо зборнікі вершаў. Памер літаратурных прэмій Саюза пісьменнікаў БССР — 1000 рублёў кожная.

18 тысяч чытачоў налічвае бібліятэка Мінскага аўтазавода. Сёння ў яе фондах 165 тысяч кніг па розных галінах ведаў.
НА ЗДЫМКУ: у абанементнай зале.

Шпакі прыляцелі.

Фота Я. САГАЛОВІЧА.

ВЕСНАВОЕ АБУДЖЭННЕ

Сёлета зіма ўпарта не здавалася. Нават у апошняй дэкадзе сакавіка снегу заставалася многа, маразы на чымі даходзілі да 15 градусаў.

Але не па-зімоваму яркае сонца выглядала ўсё часцей, хадзіла вышэй. Пад яго цёплымі прамянямі хутка раставалі ледзякі, з'явіліся лужыны і ручайкі, дзе з задавальненнем купаліся верабі. Для сцен дамоў з паўднёвага боку ўжо можна было пагрэцца.

Паступова пачалі абуджацца дрэвы і кусты, ад сонечнага цяпла набрынялі пупышкі, а на галінках вярбы з'явіліся пушыстыя і пшачотныя коцікі, зацвілі ляшчына і вольха. Ім жа трэба паспець апыліцца ветрам да распускання лістоты.

У парках і скверах загаманілі птушкі. Мацней каркаюць вароны і галкі, не сціхаюць верабі, звачэй запілікалі сініцы.

Прыляцелі гракі — першыя вестуны вясны. Яны абвешчаюць аб сваім прыбыцці ў родныя мясціны ўзбуджанымі галасамі, мітусней на высокіх дрэвах паблізу населеных пунктаў.

Ужо сталі з'яўляцца першыя шпакі — разведчыкі. Гэтыя чорныя з фіялетавым і зялёным адлівам прыгажуня хутка павыганялі са шпакіўняў зімовых кватарантаў — вераб'ёў і цяпер, перасітваючыся, важна, па-гаспадарску аглядалі наваколлі, а часам учынялі бойкі паміж сабой з-за «добраўпарадкаваных» кватэр.

Нарэшце, павіснуўшы высокая ў небе цёмнай кропкай, заспяваў сваю звонкую песню жаваранак.

У гэтыя раннія вяснавыя дні нарадзіліся маленькія, але вёрткія, пушыстыя зайчаняты, з'явіліся яшчэ меншыя голыя і сляпыя вавёркі, у глухих трушчобах прыціснуліся да дзічыхі цёмна-карычневыя паласатыя парасяты.

Упершыню пасля зімы выйшаў з нары барсук. Па вечарах выплываюць на водную прастору бабры, каб пакарміцца, пагрэцца і пачысціцца, на сонейка вылезла з укрыцця андатра.

У красавіку, калі сонца стала прыгравець мацней, снег на палях амаль

поўнасцю растаў і толькі ў лагчынах і ў лесе пад калматымі раскідзістымі елкамі тоўстыя абледзянелыя глыбы будуць ляжаць амаль да самага мая.

Растала вада заліла прыбарэжныя лугі і нізіны, а потым па звільстых вялікіх і малых ручаях увальцеца ў рэкі і па іх накіруецца ў моры і акіяны.

Лёд на рэках, пакрыты зверху вадой, палопнаўся, ільдзіны паступова рушылі наперад, пачалі крышыцца, раставаць, а ў паўднёвых раёнах забушавала паводка. На ўчастках, што выслабніліся ад ільду, хутка з'яўляюцца шчупакі, плотка, язі, акуні і іншая рыба. Яны прагна асвятляюцца багатай кіслародам расталай вадой, а затым адпываюць на заліўныя лугі, дзе на прыгрэтым сонцам мелкаводдзі нарастаюць, адкладаючы ікру ў зарасніках травы.

Палі, лугі і паляны пакрываюцца зялёным дываном новых раслін, у лесе і на лугах расцвітаюць падснежнікі, падбел, пячоначніца, кураслеп, калужніца, чысцік вяснавы.

Лес усё больш ажыўляецца, усюды чуваць галасы птушак. Яны юрка шыгаюць паміж стваламі дрэў, заклапочана займаюцца добраўпарадкаваннем гнёздаў, а многія з іх пачалі ўжо класці яйкі. Закукавала зязюля.

Уранку на лясных праталінах і палянах наладжваюць свае канцэрты цецерыкі. Далёка ў лясной цішыні чуваць іх гучнае такаванне. Ажылі і нястомна працуюць мурашкі.

Вяснавыя воды праніклі ў норы і разбудзілі вожыка, вылезлі пагрэцца на сонейку яшчары, вужы і змеі.

Гэтыя вяснавыя дні самыя галодныя для ўсіх звяроў і птушак. Нездарма вавёркі напаяняюць з восені свае кладокі арэхамі, грыбамі і ягадамі, а мядзведзі, вожыкі, суслікі, хамякі і іншыя адкладаюць тлушчавыя запасы. Але прырода бярэ сваё. Клопат аб захаванні віду адсоўвае на задні план усе непарадкі і цяжкасці, у тым ліку голад і холад. Кожная жывая істота, іншы раз цаной уласнага жыцця, стараецца займець патомства, узнавіць сабе падобных, дачакацца цёплага і багатага лета.

П. ПЯТРОУСКІ.

І НАЗВАЛІ ЯГО СНЯЖОК

У Маскоўскім перасоўным заацэрку № 4, які размясціўся каля мінскага ўніверсама «Серабранка», у гэтую незвычайна халодную зіму нарадзілася медзвездзяня. Гэта рэдкая

з'ява. Усе супрацоўнікі заацэрка клапацяцца пра патомства бурых мядзведзяў. Малышу далі мянушку Сняжок.

А. БЯЛЯЎСКІ.

Гумар

— Гэта ж шалёная цана — пяцьдзсят цэнтаў за яйка!

— Але вы забываеце, што курцыца павінна працаваць над ім цэлы дзень!

**

Публіка спакойна прыняла ігру маладога артыста. Ён сказаў прыяцелю:

— Добра хоць, што мяне не абсвіталі!

— Ну, гэтага ты мог не баяцца.

— Чаму?

— Таму што немагчыма адначасова пазнахаць і світаць!

**

— Гастон, ты зайсёды хваліўся, што ў цябе жалезнае здароўе, а ўчора я бачыў, як урач мацаў табе пульс.

— Ён проста хацеў правес-

рыць па майму пульсу, ці правільна ідзе ў яго гадзіннік.

**

Вядомы пісьменнік спыніўся ў пансіёне, гаспадыня якога была надзвычай цікавай. Аднойчы ён не вытрымаў і сказаў ёй:

— Мадам, я ўжо змірыўся з тым, што вы чытаеце мае пісьмы, але я не магу згадзіцца з тым, што вы на іх адказваеце!

спорт

У Мінску закончыўся матч юных пльуцоў ГДР і СССР. Савецкія пльуцы ў ходзе яго ўстанавілі 10 юнацкіх рэкордаў краіны. Выдатны вынік на дыстанцыі 200 метраў брасам, які з'яўляецца новым абсалютным сусветным рэкордам, паказала 14-гадовая ленінградская школьніца Святлана Варганова.

**

З Сочы вярнулася зборная каманда Беларусі. Яна ўдзельнічала ва ўсесаюзнай паруснай рэгаце, на якой выступалі і замежныя спартсмены.

Яхтсмены нашай рэспублікі ўдала правялі перадспартакіядную рэпетыцыю. У класе «солінг» экіпаж у саставе А. Сполана, А. Майданкіна і Г. Страха заняў другое месца.

**

Зборная СССР па вольнай барацьбе зноў заваявала Кубак свету, выйграўшы ў фінальнай сустрэчы турніра, які праходзіў у амерыканскім горадзе Таліда, у каманды ЗША.

**

Завяршыліся Міжнародныя спаборніцтвы біятлістаў у праграме традыцыйнага свята Поўначы. Савецкая каманда, у складзе якой выступаў мінчанін В. Сямёнаў, была другой.

**

У Свардлоўску прайшло юніёрскае першынство краіны па спрынтэрскаму мнагабор'ю. Беларуская спартсменка Жанна Вараб'ева на гэтых спаборніцтвах устанавіла два «дарослыя» рэкорды Беларусі.

У ВАШУ КАЛЕКЦЫЮ

У канцы 1978 года Міністэрства сувязі СССР выпусціла маляўнічую паштовую мініяцюру, прысвечаную выдатнаму дасягненню савецкай касманаўтыкі, поспеху савецкай навукі ў асваенні космасу. Марка расказвае аб рабоце экіпажа ў складзе касманаўтаў Уладзіміра Кавалёнка і Аляксандра Іванчэнкава на арбітальным навукова-даследчым комплексе «Саюз-29» — «Салют-6» — «Саюз-31». Малюнак паштовай мініяцюры паказвае партрэты членаў экіпажа, які 140 сутак працаваў у космасе.

18 студзеня 1979 года ў старажытным украінскім горадзе Пераяславе-Хмяльніцкім, дзе 325 год таму назад гістарычная Пераяслаўская рада паставіла аб'яднаць Украіну з Расіяй, праводзілася спецыяльнае гашэнне карэспандэнцыі памятным паштовым штэмпелем, прысвечаным гэтай знамянальнай падзеі. На штэмпелі адлюстраваны помнік Багдану Хмяльніцкаму ў Кіеве і тэкст: «325 год уз'яднання Украіны з Расіяй. 18.1.1979». Міністэрства сувязі СССР выпусціла да гэтага свята паштовую марку і мастацкі канверт з Дзяржаўнымі flagami РСФСР і УССР і юбілейным тэкстам.

Выпускам паштовай маркі адзначаюць таксама 400-годдзе Вільнюскага ўніверсітэта — аднаго са старэйшых у краіне. Паштовы знак афармляў літоўскі мастак А. Жвілюс.

Л. КОЛАСАЎ.

ДОМ МОЙ-СТОЛИЦА

Слова В. ОРЛОВА

Музыка Е. ГЛЕБОВА

Клены у дома,
Берег знакомый...
В юность свою возвращаться

легко.

Наши ребята,
Мостик горбатый
Близко —

и так далеко.

Тут мы влюблялись,
С детством прощались.
Кто из ребят

нам сейчас подпоет!

Старые стены,
Минск довоенный...
Тот же ты, Минск, и не тот,
Дом мой — столица.
Юные лица...
Жду, что меня

кто-то вдруг позовет.

Синью омытый,
Берег гранитный,
Тот же ты, Минск, и не тот.
Клены у дома.
Берег знакомый,
Наших ребят

отыщу здесь легко.

Все, как когда-то!
Мостик горбатый...
Близко — и так далеко.

РЕДАКЦИОННАЯ КАЛЕТІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга Друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 571